

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

A. ORAK-TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 31889/96)

NİHAİ KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

Davanın nedeni, Türk vatandaşı olan Abdurrahman Orak'ın, ("başvuran"), 5 Haziran 1996 tarihinde, İnsan Haklarını ve Temel Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("AİHS") eski 25.maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon"), Avrupa İnsan Hakları Sözleşme'nin ("AİHS") 2,3,5,6,13,14 ve 18. maddelerinin ihlal edildiği iddiasıyla yaptığı başvurudur (Başvuru no: 31889/96). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") huzurunda, İstanbul Barosu avukatlarından, Avukat Naciye Kaplan ve Bedia Buran tarafından temsil edilmektedir

OLAYLAR

A . Davanın Koşulları

Başvuran, Siirt kökenli, 1950 doğumlu, Türk vatandaşıdır. Bitlis'te oturmaktadır. İşçidir. 1970 doğumlu ve 25 Haziran 1993 tarihinde vefat eden Abdülislam Orak'ın babasıdır.

10 Haziran 1993 tarihinde, başvuranın oğlu Abdülislam Orak (A.O.), Bitlis'in (Türkiye'nin güney doğusunda yer alan ve olağanüstü hal durumunda olan şehir) Harabengesor Köyünde yapılan askeri bir operasyon esnasında jandarma tarafından tutuklanmıştır. A. O. ve bir başka köylü A. G. jandarma eşliğinde Tatvan'a götürülmüş ve ardından Bitlis jandarma alayına transfer edilmiş ve gözaltına alınmışlardır. Jandarma dairelerinde yer bulunmaması nedeniyle A. O. ve A. G. kelepçelenmiş ve jandarma koridorlarında gözlem altına alınmışlardır.

A. 0 ve A. G.'de ve aynı şekilde jandarmalarda, hafif yaralanmalar ve şiddet izleri görülmüştür.

Aynı gün saat 11.00'de dört jandarma bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Vücutlarında morluklar, ödem ve darbe sonucu oluşan yaralar görülmüş ve iki gün iş bırakma uygun görülmüştür.

Yine 14 Haziran tarihinde, bir jandarma komutanı Jandarmaların, **A.O.** ve A.G.'nin pişmanlık duyan iki görgü tanığı olan M. Askar ve A. Ivak'm ifadelerini almıştır. Jandarmalar ve bu iki kişi, yukarıda adı geçen tutanağın içeriğini doğrulamıştır. A. 0. ve A. G. ise konuşmak istemediklerini ve olanları tam olarak hatırlayamadıklarını belirtmişlerdir.

A.O.'nın ölümü

Jandarmaların imzasını ve A. 0. 'nun parmak izini taşıyan 14,15,16,17,18,19 ve 20 haziran tarihlerinde hazırlanan tutanaklara göre, A. 0. bir açlık grevi başlatmış ve bu dönem içerisinde Jandarmalar serum tedavisi uygulamışlardır.

20 Haziran tarihinde, sağlık durumu ciddiye kazanan A. 0. Bitlis Devlet Hastanesine kaldırılmış ardından Diyarbakır hastanesine götürülmüştür.

A.O., 23 Haziran 1993 tarihinde Diyarbakır hastanesinde vefat etmiştir.

Aynı gün Cumhuriyet Savcısı ve iki doktorun hazır bulunması ile, bir otopsi yapılmıştır. Rapor, 20 Haziran 1993 tarihinde hastaneye giriş yaptığında, bilinçsiz olduğunu ve bütün vücuduna yayılmış olan yaralanmalar olduğunu belirtmektedir. Morluklar.vücudun farklı yerlerine dağılmıştır, kollarda, kalçada, ayak ve yan taraflarında, cinsel organda yaralanmalar görülmüştür. Doktorlar, olum nedeni beyin kanaması olarak belirtmişlerdir.

Başvuran, 6 Temmuz 1993 tarihinde, oğlunun gözaltına alınmasından sorumlu Jandarmalar hakkında Tatvan Savcılığına başvuruda bulunmuştur. Oğlunun, gözaltında iken Jandarmalar tarafından işkenceye maruz kaldığını ve bunun sonucu vefat ettiğini iddia etmiştir.

Başvuranın başvurusu üzerine yapılan araştırma çerçevesinde, A. O.'m gözaltına alınmasından sorumlu Jandarmaların ifadeleri Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı tarafından alınmıştır. Jandarmalar, Y. Kuru, M. Basis, N. Göktas, I. Abut, N. Demir, T. Han ve A. Mert ifade vermiş ve 14 Haziran 1993 tarihli tutanağı doğrulamışlardır.

Diyarbakır Cumhuriyet Savcısının isteği üzerine, dört kişilik uzman doktordan oluşan bir grup doktor A. O.'nın ölüm nedeni ile ilgili

olarak bir rapor hazırlamışlardır. 16 Eylül 1993 tarihli raporda doktorlar şunları belirtmişlerdir:

1. Patolojik inceleme sonucu, kalpte hiperlipemi (kandaki lipit, (yağ) oranının yüksek olması urumu), bronşit, pn6moni, böbreklerde, post mortem değışiklikler karaciğer ve beyinde hiperlipemi görölmüştür.

2. Kimyasal araştırmalar laboratuvarından gelen verileri göre hazırlanmış olan rapora göre hiçbir toksikolojik veri bulunamamıştır.

3. Ölümüne, vücudunda görölen farklı boyut ve büyüklükteki yaralanmalar, şoka bağlı kafatası değışimi ve ardından gelen komplikasyonlar neden olmuştur.

A.O.'nın ölümünden sorumlu kişiler hakkında açılan dava

1 Ekim 1993 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı, adi geçen dört jandarma (T. Han, M. Basis, Y. Kuru, I. Nabit) aleyhine keyfi adam öldürme nedeniyle, ceza ile ilgili bir süreç başlatmıştır. Aynı iddianamede memurlara direnme nedeniyle A. G. aleyhine de ceza ile ilgili süreç başlatılmıştır.

7 Aralık 1993 tarihinde, üç suçlanan M. Basis, Y. Kuru ve I. Nabit Ağır Ceza Mahkemesi tarafından dinlenmiş ve 14 Haziran 1993 tarihli tutanağına geçen ifadelerini yinelemişler ve A.O.'yu ne işkence ne de dövüklerini ileri sürmüşlerdir.

Ağır Ceza Mahkemesi tarafından N. Demir, N. Goktas, A. Mert adlı astsubayların ifadeleri alınmıştır. Görgü tanığı olmadıklarını açıklamışlardır.

Sanık, T. Han, savcıya verdiği ifadeyi yinelemiş ve 4 Şubat 1994 tarihli oturumda dinlenmiştir.

3 Mart 1994 tarihinde ilgili mercisi tarafından A.G.'nin ifadesi alınmıştır. İfadesi sırasında ne jandarmalara direndiğini, ne de kaçıma çalıştığını hatırlayamadığını ve kendisi gibi A. O.'nun da gözaltında yoğun olarak işkence gördüğünü belirtmiştir. Gözaltı esnasında gözlerinin bantlı olduğunu, yoğun olarak işkence gördüklerini ve daha sonra tamamen çıplak olarak hücrelerine götürüldüklerini ve ıslak betonun üzerine bırakıldıklarını belirtmiştir. A. G.'ye göre A. O. işkence yapan jandarmalar tarafından öldürülmüştür.

Ceza ile ilgili süreç çerçevesinde, M. Askar'm ifadesi ilgili merci tarafından alınmıştır. 14 Haziran tarihli tutanağı doğrulamış ve jandarmaların A.O.'yu dövüklerini görmediğini belirtmiştir.

9 Şubat 1995 tarihli oturumda, Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine Ağır Ceza Mahkemesi, olağanüstü hal bölgesinin idareci yetkisi konusunda, 10 Temmuz 1987 tarihli 285 Sayılı kararın 4. maddesinin i)

fıkrası gereğince ceza ile ilgili davayı askıya almaya ve davayı Bitlis İdare İl Kuruluna göndermeye karar vermiştir.

Davayı araştırmak üzere M. Ayazoğlu görevlendirilmiştir.

M. Ayazoğlu tarafından yürütölen araştırma çerçevesinde, 24, 25 ve 26 Temmuz 1995 tarihlerinde I. Nabit, T. Han, A. Ivak ve M. Askar adil görgü tanıklarının ifadelerini almıştır. Bu kişiler 14 Haziran 1993 tarihli tutanağı doğrulamışlardır.

26 Temmuz 1995 tarihinde, M. Ayazoglu raporunu teslim etmiş ve delil yetersizliği nedeniyle sozkonusu jandarmalar aleyhine ceza ile ilgili bir soruştırma yapılmasına gerek görölmemiştir.

17 Ağustos 1995 tarihinde, Bitlis İl İdare Kurulu, delil yetersizliği nedeniyle sozkonusu jandarmalar aleyhine soruştırma başlatmama karar almıştır.

31 Ocak 1996 tarihinde, başvuranların avukatları Bitlis valiliği bir mektup göndererek İl İdare Kurulunun araştırma sonucunu sormuştur.

21 mart 1996 tarihinde, Bitlis Valiliği, 17 Ağustos 1995 tarihinde Bitlis İl İdare Komitesinin jandarmalar aleyhine soruştırma yürütmeme karar aldıklarını ve surecin halen askıda olduğunu Danıştay'a belirtmişlerdir.

13 Mayıs 1997 tarihinde, Danıştay, 17 Ağustos 1997 tarihli kararı resmi olarak incelemiş ve bozmuştur.

Ardından Bitlis Ağır Ceza Mahkemesi, davanın esasını incelemiş ve 25 Kasım 1997 tarihinde, ölümlü nedeninin travmatik şok olduğunu ve görgü tanıklarının belirttiği gibi bu travmatik şoka sanıkların neden olmadığını gösteren delilleri inceledikten sonra sanıkların beraat etmesine karar vermiştir. Sanıkların ve şahitler A. Ivak, M. Askar, N. Demir, A. Mert ve N. Gökteş'in ifadeleri göz önünde bulundurulmuştur.

25 Kasım 1997 tarihli karar, Cumhuriyet Savcısı Yargıtay'a temyize gitmediğinden, 21 Ocak 1998 tarihinde kesinlik kazanmıştır.

HUKUK

1. Hükümetin Ön İtirazları Hakkında

Hükümet öncelikle iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin bir ön itiraz sunmuştur. Hükümete göre başvuran, iç hukukta yürütölen davada taraf olmamış ve söz konusu jandarmalarla ilgili olarak 19 Nisan 1995 tarihinde verilen beraat karar ile ilgili olarak Yargıtay'a başvurmamıştır. Borçlar Kanunu'nun 41-46, 47. ve 53. maddelerine dayanarak başvuran aynı zamanda maddi ve manevi tazminatta elde etme imkanına sahip olduğunu savunmaktadır.

Başvuran kendi acısından, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralından yararlanmak için oğlunun ölümünden sorumlu olanlar aleyhine yetkili savcıya başvuruda bulunduğunu belirtmiştir. Türk Ceza adalet sisteminde, bir savcı ve hakimin taşıdığı önemli rol göz önünde bulundurularak, başvuran aktif olarak surece katılmamıştır. Yetkililerin devlet memurlar tarafından işlendiği iddia edilen bir cinayet iddiasını resmi olarak araştırma zorunlulukları vardır.

AIHM, Hükümet'in sivil ve ceza ile ilgili müracaatı konusundaki on itirazının AIHS'nin 2., 3. ve 13. maddeleri çerçevesinde başvuranın ortaya koyduğu şikayetlerle yürütülen araştırmanın somutluğu arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ortaya koyduğunu belirtmiştir (Bkz, Türkiye aleyhine Salman Davası, sayı 21986/93, § § 81-88 AIHM 2000) .

II. AIHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin

Başvuran, oğlunun gözaltı suresi içerisinde maruz kaldığı işkence sonucu olduğunu iddia etmiştir. Bu ölümün ardından başvuruda bulunabileceği "gerçek" bir müracaattan yararlanamadığını ve iç hukukta yaşam hakkının korunması yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu bakımdan AIHS'nin 2.maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

AIHM'nin değerlendirmesi

1. Genel ilkeler

AIHM, kamu görevlilerinin keyfi bir biçimde adam öldürmelerinin AIHS'nin 2. maddesinde yasaklanmasının, uygulamada kamu makamlarının kullandıkları şiddetin hukuksallığını denetleyecek bir makamın bulunmaması durumunda bir anlamı olmayacağını tespit eder. 2. maddedeki yaşama hakkı, 1. maddede devletin genel ödevini düzenleyen, "kendi yetki alanı içindeki herkese bu AIHS'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlükleri tanımak (bunları güvence altında bulundurmak)" hükmüyle birlikte okunduğunda, bireyler kamu görevlilerinin eylemleri sonucu öldürüldükleri zaman etkili bir araştırmanın yapılmasını gerektirir (Bkz, Mc Mann ve diğerleri kararı, s. 45-46)

Demokratik bir toplumda bu hükmün önemi dikkate alındığında, AIHM karar verirken, sadece gücü elinde bulunduran devlet görevlilerinin fiillerini değil, aynı zamanda bu fiillerin planlaması ve kontrolü de dahil olmak üzere, olayı çevreleyen koşulları da dikkate alarak, ölüme neden olan kuvvetin kullanıldığı durumları dikkate almalıdır. (bkz. 27 Eylül 1995 tarihli McCann ve Diğerleri İngiltere'ye Karşı Kararı, Dizi A, no. 324, s. 46, para. 148-50)

AIHM, daha sonra, AIHS'nin 2. Maddesinin 2. paragrafında tanımlanmış

olan istisnaların, bu hükmün kasıtlı öldürme olaylarını da kapsadığı görüşünü tekrarlamaktadır. 2.Maddenin metni bir bütün olarak ele alındığında, 2. Paragraf, birini kasten öldürmeye müsaade eden durumları değil, istemeyerek yaşamdan mahrumiyetle sonuçlanabilecek "kuvvet kullanımına" izin veren durumları da tanımlar. Bununla birlikte kuvvet kullanımı, alt paragraflar (a), (b) veya (c)'de belirtilen amaçlardan birine ulaşmak için "kesinlikle gerekli" olmalıdır.

Bu bağlamda, 2.Maddenin 2. Paragrafındaki "kesinlikle gerekli" teriminin kullanılması, AİHS'nin 8-11 Maddelerinin 2. paragrafındaki idari işlemin "demokratik bir toplumda" gerekli olup olmadığına karar verilirken, gereklilik konusundaki testin daha titiz ve zorlayıcı olması gerektiğine işaret eder. Özellikle kullanılan kuvvet, alt paragraflar 2(a), (b) ve (c)'de belirtilen ulaşılacak istenen amaçlarla kesinlikle orantılı olmalıdır.

2.A.O'nun ölümü

AİHM, taraflardan hiçbirinin A.O'nun ölüm nedeni olan beyin kanaması teşhisine karşı herhangi bir itirazda bulunmadıklarını belirtmektedir. Başvuranın güvenlik güçlerinin işkence yaptıklarını ve yeterli tıbbi müdahale yapılmadığı sonucunda A.O'nun öldüğünü ileri sürdüğünü, Hükümet ise tutuklunun kaçma teşebbüsünde bulunduğu sırada güvenlik güçlerinin güç kullanarak müdahalede bulduklarını ancak bunun AİHS'nin 2 maddesiyle orantılı olduğu iddia ettiğini belirtmektedir.

AİHM, yerel yetkililerin mezkur müdahaleden sonra tutukluğu muayene ettirdiklerine ilişkin her hangi bir kanıt sunmadıklarını, oysa bu durumda yetkililerin hem muayene yapma zorunluluğu bulunduğunu hem de sorumlular hakkında etkili bir soruşturma yapma yükümlülüklerinin bulunduğunu hatırlatmaktadır.

AİHM, 16 Eylül 1993 tarihli rapora istinaden maktulun beyin kanamasından öldüğünü ve bu konuda Hükümet'in yeterli bilgi sunmadığını ve gözaltında bulunan bir sanığın hayatını koruyamadığı göz önüne alındığında AİHS'nin 2 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

3.Soruşturmanın yetersiz yapıldığına ilişkin

“Yüksek Sözleşen Taraflar kendi yetki alanları içinde bulunan herkese bu AİHS’inde açıklanan hak ve özgürlükleri tanırlar” şeklindeki AİHS’nin 1. maddesi, yaşama hakkını güvence altına alan 2. madde ile birlikte okunduğunda, AİHM, şahısların kuvvet kullanılması sonucunda öldürülmesi hallerinde, AİHS’nin, etkili resmi bir soruşturma yapılmasını doğrudan olmasa da gerekli kıldığını hatırlatmaktadır (bkz. mutatis mutandis, McCann ve Diğerleri Kararı, s. 48, § 161 ve Kaya Kararı, s.329, §. 86).

Bu bağlamda, AİHM, Hükümetin iddia ettiğinin tersine, sözleşmecî devlete düşen sorumluluğun, sadece, öldürmenin bir devlet görevlisi tarafından gerçekleştirildiğinin tespit edildiği hallerle sınırlı olmadığını vurgulamıştır.

Ne de merhumun ailesinin veya diğerlerinin yetkili makamlara öldürmenin soruşturulması için resmi bir başvuruda bulunup bulunmadığı konusu katidir. Söz konusu davada, başvuranın amcasının öldürülmesi konusunda yetkililerin bilgilendirilmesi, fiilen, AİHS'nin 2. maddesi bağlamında etkili bir soruşturma yapma sorumluluğu doğurur (bkz. mutatis mutandis 28 Temmuz 1998 tarihli Ergi Türkiye'ye Karşı Kararı, Raporlar 1998-..., § 82). Aynı durum, başvurana sekiz el ateş edildiği için, adam öldürmeye teşebbüs suçu olarak nitelendirilen saldırı için de geçerlidir .

Söz konusu davada, hazırlık soruşturmasını yapmakla sorumlu makamlar ve yetkili Savcılık tarafından söz konusu olayları takiben hangi adımların atıldığı hususunda bir ihtilaf yoktur.

AİHM, başvuranın şikayeti üzere Cumhuriyet Savcısının soruşturma açtığını ancak 14 Haziran 1993 tarihinde vuku bulan olayın resmîyete yansıyış şekliinden kuşku duymadan jandarmaları sorguladığını ve bilirkişi raporu talep ettiğini belirtmektedir. Oysa, savcı olaya şahit olan görgü tanığını A.G.'yi sorgulamadığını hatırlatmaktadır.

Bununla birlikte, mezkur kişiyi davaya bakan hiçbir hakem sorgulamamış sadece 3 Mart 1994 tarihinde, ilgili merci tarafından dinlenmiştir. AİHM, A.G.'nin verdiği ifadeler ve maktulun vücudundaki yara izlerine dayanarak etkili bir soruşturma yapılmadığı kanısındadır.

AİHM, A.O.'nun ölümü ile ilgili olarak yetkili makamların etkili bir soruşturma yürütmediklerine karar vermiştir. Buna istinaden, Hükümet'in idari ve sivil yargılamalarına ilişkin ön itirazlarını reddederek AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

III. AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin

Başvuran, oğlunun ölümünden önce işkenceye mağdur olduğunu ileri sürerek AİHS'nin 3. maddesine atıfta bulunmaktadır. Başvuran, 23 Haziran 1993 tarihli adli tıp raporunun hatırlatarak oğlunun en az dört çeşit

işkenceye (Filistin askısı, falaka, elektrik şoku ve sopa) maruz kaldığını savunmaktadır.

Hükümet, başvuranın tüm iddialarını reddetmiş ve deliler göz önüne alındığında her hangi bir işkence izine rastlanmadığını belirtmektedir.

AİHM, başvuranın 23 Haziran 1993 tarihli raporla ilgili düşüncelerine hem fikir olduğunu ve yetkililerin bu konuda yeterli bir soruşturma yapmadıklarını sonucuna varmıştır.

Elindeki delilerin ışığında, AİHM, A.O.'nun gözaltı sırasında işkenceye maruz kaldığını ve bu nedenden dolayı AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

VI. AİHS'nin 6. ve 13. maddelerinin ihlal edildiğine ilişkin

Başvuran, soruşturma makamlarının oğlunun ölümüyle ilgili olarak yürüttükleri soruşturmadaki olumsuzlukların etkili koruma mekanizmalarına ulaşma ve dolayısıyla kendisinin ve yakın akrabaların ölüm olayı karşısındaki üzüntülerinin giderilmesi konusundaki olumsuz etkilerinden dolayı şikayetçidir.

Başvurucunun 6. maddenin ihlaline ilişkin şikayetini Sözleşme'ye taraf olan devletlerin daha genel ödevi olan 13. maddedeki ödevleriyle ilişkili olarak ele almak uygun olacaktır. Ancak, bu durumda ölenin akrabalarına bir tazminat ödenmesi mümkün olamayacaktır

AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin Sözleşme'de yer alan hakların ve özgürlüklerin yerel düzeyde korunması mekanizmalarının iç hukukta düzenlenmesini güvence altına aldığını hatırlatır. Dolayısıyla, 13. maddenin etkisi, Sözleşme'nin ihlaline ilişkin bir şikayetin yerel düzeyde dile getirilmesini ve yerel makamlarca düzeltilmesini sağlamaktır. Ancak bu düzeltmenin hangi yolla yapılacağına karar verme yetkisi AİHS'nin tarafı olan devletlere bırakılmıştır. 13. madde altındaki sorumluluğun konusu başvurucunun Sözleşme'nin hangi maddesinin ihlalini iddia ettiğine bağlıdır. Buna karşın 13. maddede sözü edilen yol hem hukuksal açıdan hem de uygulama açısından etkili olmalıdır; yani kararın uygulanması sırasında yetkili makamların eylemleri veya ihmalleri sonucunda uygulama adaletsizliğe yol açmamalıdır (bkz. yukarıda sözü edilen Aksoy, Aydın ve Menteş kararları).

Özellikle ölenin yakınlarının ölenin kamu görevlileri tarafından hukuka aykırı bir şekilde öldürüldüğüne dair savunulabilir derecede güçlü iddialarının bulunduğu durumlarda, 13. maddede sözü edilen hak arama yolları, tazminatın yanında sorumluların kimliklerinin tespit edilmesini ve cezalandırılmalarını sağlayacak bir soruşturmanın yapılmasını ve akrabaların soruşturma sürecine aktif katılımlarının sağlanmasını da içerecektir. Görüldüğü gibi etkili bir soruşturmanın yürütülmesi konusunda

13. maddenin gerekleri AİHS'ye taraf olan bir devletin 2. maddeden kaynaklanan ödevlerinden daha geniştir.

Dava kapsamındaki delillere dayanarak, AİHM, AİHS'nin 2 ve 13 maddeleri açısından , Hükümet'i gözaltı sırasında vuku bulan işkence ve başvuranın oğlunun ölümünden sorumlu tutmuştur. Başvurana tarafından ileri sürülen şikayetlerin "savunabilir" yönü olduğu düşüncesindedir (Bkz, Boyle ve Rice-Birleşik Krallıklar, § 52), Kaya kararı, §107, Yasa kararı, §113).

AİHM, saldırının sözkonusu olduğu durumlarda, yetkili makamların etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğünde olduklarını tekrarlamıştır. Ayrıca, saldırıların ardından beş yıl geçmiş olmasına rağmen, soruşturmalarda hiçbir sonuca ulaşamamıştır. Yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı, savunmacı devlet, 13. maddede gerekli görülen şekilde etkili bir ceza soruşturması yürütmemiştir, bu gereklilik, 2. maddede yer alan soruşturma yükümlülüğünden de kuvvetlidir (Bkz. Kaya Kararı, § 107)

Sonuç olarak, AİHS'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

V. AİHS'nin 5, 14, ve 18. maddelerinin ihlal edildiğine ilişkin

Başvuran, oğlunun gözaltında keyfi olarak tutulmasından dolayı öldüğünü ileri sürmüştür. Ayrıca, AİHS'nin 2,3,5,6,ve 13 maddeleri ile birlikte etnik köken nedeni ile ayrımcılık yapıldığı için, 14. maddenin de ihlal edildiğini belirtmiştir. Son olarak başvuran, başvuru konusu olayların, açık bir şekilde devlet gücünün kötüye kullanıldığını ortaya koyduğunu ve bu yüzden AİHS'nin 18. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, sözkonusu iddiaların, 2. ve 13. maddelerde ele alınan şikayetlerle aynı olduğunu saptamıştır. AİHM, ilgili maddeler konusunda vardığı sonuçların ışığında, sözkonusu şikayetlerin ayrı olarak ele alınmasının gerekmediği düşüncesindedir (Kaya Kararı, §120 ve Demiray-Türkiye Kararı, §57).

BU NEDENLERDEN DOLAYI, MAHKEME ,

1. Oybirliği ile, Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin ön itirazının esası bakımından birleştirilmesine;
2. Oybirliği ile, Hükümet'in itirazının ret edilmesine;
3. Oybirliği ile, gözaltı sırasında Abduselam Orak'ın ölümü ile ilgili olarak AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;

4. Oybirliği ile, gözaltı sırasında A.O.'nın ölüm koşullarına dair yetkililerin yeterli ve etkili bir soruşturma yürütmedikleri konusunda AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;
5. Oybirliği ile, AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine;
6. Bire karşı altı oyla, AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;
7. Oy birliği ile, AİHS'nin 5, 6§1, 14 ve 18 maddelerine ilişkin başvuranın şikayetlerinin incelenmesine gerek olmadığına;
8. Bire karşı altı oyla,

a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren 3 ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'sına çevrilerek ve yansıtılabilecek her türlü vergiyle birlikte davalı Devlet tarafından başvurana,

(i) maddi tazminat olarak oğlunun varislerine verilmek üzere 46.000 (kırk altı bin) Euro ve defin masrafı olarak ta 457 (dört yüz elli yedi) Euro ;

(ii) manevi tazminat olarak oğlunun varislerine verilmek üzere 22.5000 (yirmi iki bin beş yüz) Euro ve kendisine de 4.000 (dört bin) Euro;

(iii) Yasal Yardım olarak Avrupa Konseyi tarafından ödenen 4.100 (dört bin yüz) Euro miktarının düşürüldükten sonra ödeme esnasında yansıtılabilecek her türlü vergi veya KDV için 2.660 (iki bin altı yüz altmış); *ödenmesine,*

(b) üç aylık süre sonunda yapılan ödemeler için, ödeme tarihine kadar yıllık % 4,26 faiz *uygulanmasına*

5. Oybirliğiyle başvuranın adil tatmine ilişkin diğer taleplerinin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak verilmiş ve 14 Şubat 2002 tarihinde, İçtüzüğün 77. maddesinin 2.ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.